

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.อมร รักษาสัตย์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๒/๒๕๕๕

วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคโบราณรักษ์

สรุปข้อเท็จจริง

๑. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้แจ้งการจัดตั้งพรรคโบราณรักษ์ เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๔ ซึ่งภายในกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง คือ วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ พรรคโบราณรักษ์ต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกที่มีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาค และจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

๒. พรรคโบราณรักษ์ ได้ยื่นแบบแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ดังนี้

๒.๑) เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๔ ได้ยื่นแบบหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๐๗ หมู่ที่ ๗ ซอยนิรันดร ถนนเหล่าขาม - ตลาดค้อ ตำบลสีแก้ว อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด และนายทะเบียนได้รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าวเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๔

๒.๒) เมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๕ ได้ยื่นแบบหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๓๐๒/๘ ถนนห้วยยอด ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง และลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๗/๑ หมู่ที่ ๕ ตำบลป่าแมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคทั้งสองสาขาเมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๕

๒.๓) เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๕ ได้ยื่นแบบหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๕๒ ซอยอินทราภระ ๔๑ ถนนสุทธิสารวินิจฉัย แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าว เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๕

๓. พรรคโบราณรักษ์ ได้แจ้งการรับสมาชิกต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ดังนี้

๓.๑) เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๔ พรรคโบราณรักษ์ ได้แจ้งการรับสมาชิกพรรค หมายเลขประจำตัว ๐๐๐๐๑-๐๐๐๔๐ จำนวน ๔๐ คน

๓.๒) เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๔ พรรคโบราณรักษ์ ได้แจ้งการรับสมาชิกสามัญ ตามหนังสือลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๔ จำนวน ๑๒๕ คน และแจ้งการรับสมาชิกพรรคประเภท สมาชิกหมายเลขประจำตัว ๐๐๑๒๖-๐๐๘๒๕ อีก ๗๐๔ คน

๓.๓) เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๕ พรรคโบราณรักษ์ ได้แจ้งยกเลิกเลขประจำตัว สมาชิกเลขที่ ๐๐๑๗๕, ๐๐๓๗๕, ๐๐๓๘๑ เนื่องจากใบสมัครสมาชิกไม่สมบูรณ์ และรับสมาชิก ประเภทกิตติมศักดิ์ จำนวน ๒,๕๕๐ คน เลขประจำตัวสมาชิก ๐๐๐๐๑-๐๒๕๕๐ และรับสมาชิก สมาชิก จำนวน ๑,๘๕๘ คน เลขประจำตัวสมาชิก ๐๐๘๓๐-๐๒๗๒๗ ยกเว้นเลขประจำตัวสมาชิก ๐๐๕๓๕, ๐๑๕๗๔ และ ๐๑๕๗๕ เนื่องจากไม่มีเลขประจำตัวประชาชน

๔. เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบ เอกสารหลักฐานการรับสมาชิกพรรคและทะเบียนสมาชิกพรรคที่พรรคโบราณรักษ์จัดส่งให้นายทะเบียน พรรคการเมือง ปรากฏว่ายังไม่ครบถ้วนถูกต้อง นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาใช้อำนาจตาม มาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ แจ้งให้ หัวหน้าพรรคโบราณรักษ์จัดส่งเอกสารเพิ่มเติม ดังนี้

๔.๑) จัดส่งบัญชีรายชื่อและที่อยู่ของบุคคลที่พรรคโบราณรักษ์มีหนังสือเชิญเป็นสมาชิก พรรคประเภทกิตติมศักดิ์

๔.๒) จัดส่งเอกสารหลักฐานการรับหนังสือเชิญของบุคคลที่พรรคโบราณรักษ์มีหนังสือ เชิญเป็นสมาชิกพรรคประเภทกิตติมศักดิ์

๔.๓) จัดส่งคำคัดค้านการเชิญเป็นสมาชิกพรรคประเภทกิตติมศักดิ์ของบุคคลที่พรรค โบราณรักษ์มีหนังสือเชิญเป็นสมาชิกพรรคประเภทกิตติมศักดิ์ (ถ้ามี)

๔.๔) จัดส่งใบสมัครสมาชิกพรรคประเภทกิตติมศักดิ์ของบุคคลที่พรรคโบราณรักษ์ มีหนังสือเชิญเป็นสมาชิกพรรคประเภทกิตติมศักดิ์ (ถ้ามี)

๔.๕) ส่วนกรณีที่พรรคโบราณรักษ์อ้างว่า ได้พิจารณาเห็นว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง ที่ ๑ จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติตามข้อบังคับพรรคโบราณรักษ์ พ.ศ. ๒๕๕๔ ข้อ ๓๕ กล่าวคือ บุคคลผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือบุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งมีเหตุขัดข้องมิอาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ และได้แจ้งเหตุขัดข้องนั้นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้น เป็นบุคคลผู้มีความรับผิดชอบ

ชั่วดีในหน้าที่ของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงเป็นผู้มีลักษณะพิเศษในการศึกษาหรือคุณวุฒิทางการศึกษา อาจมีอุปการคุณต่อพรรคโบราณรักษันั้น กต. จึงได้ขอให้ชี้แจงเพิ่มเติม ดังนี้

(๑) กรณีที่กล่าวอ้างว่าไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือหากมีเหตุขัดข้องมิอาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ก็ได้อ้างเหตุขัดข้องนั้นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด พรรคโบราณรักษันั้นทราบได้อย่างไร

(๒) การกระทำได้กล่าวของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ ๑ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นคุณวุฒิพิเศษ หรือมีลักษณะพิเศษในทางคุณวุฒิการศึกษาอย่างไร

(๓) การกระทำได้กล่าวของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ ๑ จังหวัดร้อยเอ็ด มีหรืออาจมีอุปการคุณต่อพรรคโบราณรักษัน้อย่างไร

๕. พรรคโบราณรักษัน มีหนังสือที่ บร. ๑๗/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ชี้แจงการอนุมัติรับสมาชิกกิตติมศักดิ์ ต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองสรุปได้ ดังนี้

พรรคโบราณรักษัน ได้มีมติอนุมัติรับสมาชิกกิตติมศักดิ์ ตามข้อบังคับพรรคโบราณรักษัน พุทธศักราช ๒๕๕๔ ข้อ ๓๕ ข้อ ๖๔ ออกตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พุทธศักราช ๒๕๕๑ ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว โดยพรรคโบราณรักษัน ได้กำหนดขั้นตอนในการออกหนังสือเชิญสมาชิกกิตติมศักดิ์แบบเชื่อว่าบุคคลผู้อยู่ในท้องที่เดียวกัน จะมีคุณลักษณะคล้ายคลึงกันโดยการตีความในภาพรวมซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ของปวงชนชาวไทยในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ดังนี้

๕.๑) เนื่องจากคำว่า “กิตติมศักดิ์” หมายความว่า เป็นประเภทบุคคลที่ควรยกย่องเพื่อเป็นเกียรติยศตามความหมายในพจนานุกรมภาษาไทย เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๔ ได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปรากฏว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งในท้องที่จังหวัดร้อยเอ็ด เขตเลือกตั้งที่ ๑ ไปเลือกตั้งโดยสุจริต ปฏิบัติตามกฎหมาย พรรคโบราณรักษันประสงค์จะยกย่องเป็นเกียรติยศสำหรับบุคคลผู้มีพฤติกรรมเช่นนี้ จึงออกหนังสือเชิญผู้มีสิทธิเลือกตั้งในท้องที่จังหวัดร้อยเอ็ด เขตเลือกตั้งที่ ๑ โดยอ้างว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งในท้องที่ดังกล่าวเป็นผู้มีลักษณะพิเศษในทางคุณวุฒิการศึกษา โดยออกแบบหนังสือเชิญสมาชิกกิตติมศักดิ์ ซึ่งที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรค ครั้งที่ ๒/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ ได้พิจารณายกย่องผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตท้องที่จังหวัดร้อยเอ็ด เขตเลือกตั้งที่ ๑ เป็นผู้มีความคุณวุฒิพิเศษหรือมีลักษณะพิเศษทางการศึกษา เพราะรู้จักปฏิบัติหน้าที่ของปวงชนชาวไทยตามข้อบังคับพรรคข้อ ๓๕ ซึ่งอาจมีอุปการคุณต่อพรรคโบราณรักษัน จึงได้มีมติให้เชิญผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ในเขตท้องที่จังหวัดร้อยเอ็ด เขตเลือกตั้งที่ ๑ เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์โดยทางไปรษณีย์ และเมื่อครบกำหนดเวลาให้ยื่นคำคัดค้านแล้วไม่มีผู้คัดค้านให้นำรายชื่อผู้ที่ถูกเชิญเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์เข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคเพื่อพิจารณาอนุมัติต่อไป

๕.๒) พรรคโบราณักษ์เชื่อว่านายทะเบียนอนุญาตให้ทำเช่นที่กล่าวในข้อ ๕.๑ ได้ เพราะเมื่อรายงานแล้วไม่มีการท้วงติงมายังพรรคโบราณักษ์ จึงนำหนังสือเชิญสมาชิกกิตติมศักดิ์ทั้งหมดรวม ๒,๕๕๐ ฉบับ โดยนำรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในท้องที่จังหวัดร้อยเอ็ด เขตเลือกตั้งที่ ๑ ซึ่งขอคัดมาจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดร้อยเอ็ดมาจำหน่ายซองในแผ่นพับแบบหนังสือเชิญสมาชิกกิตติมศักดิ์และส่งทางไปรษณีย์ พร้อมบัญชีรายชื่อที่ระบุใน ป. ๔๘ โดยเจ้าหน้าที่ไปรษณีย์มิได้ใช้ ป. ๔๘ แต่ออกใบรับเงินค่าบริการฝากส่งไปรษณีย์ภัณฑ์มาให้แทน ป. ๔๘ และแยกลงทะเบียนสมาชิกไว้

๕.๓) เมื่อครบกำหนดเวลาให้ยื่นคำคัดค้านตามที่ระบุไว้ในหนังสือเชิญสมาชิกกิตติมศักดิ์แล้วไม่มีผู้ใดคัดค้านและไม่เห็นหนังสือฉบับใดต้องส่งกลับคืนมาเพราะส่งให้ผู้รับไม่ได้ (ซึ่งตามทางปกติของไปรษณีย์จะต้องส่งคืนผู้ฝากส่งในกรณีไม่มีผู้รับปลายทาง) จึงเชื่อว่าผู้ถูกเชิญเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ได้รับหนังสือแล้วมิได้คัดค้าน ในการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคโบราณักษ์เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๕ ได้อนุมัติให้รับเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ดังกล่าวจำนวน ๒,๕๕๐ คน ด้วยการตีความปรับข้อเท็จจริงในหนังสือเชิญเข้ากับบทข้อบังคับพรรคโบราณักษ์ พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๓๕ และข้อ ๖๔

๕.๔) รายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ ๑ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเลขานุการพรรคได้ขอคัดเป็นลายมือเขียนมาจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดร้อยเอ็ดได้ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งไว้ และนำมาบันทึกไว้ในทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองและหมายเหตุไว้ตอนล่างว่า “สมาชิกกิตติมศักดิ์” แล้วจำหน่ายหนังสือเชิญจึงทำลายไปแล้ว

๕.๕) ไปรษณีย์โทรเลขบางชื่อ กรุงเทพมหานคร ได้คืนแบบ ป. ๔๘ มา โดยออกใบรับเงินค่าบริการฝากส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ ป. ๑๒๗ เล่มที่ ๓๔๒ ฉบับลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๔ ซึ่งได้จัดส่งมาพร้อมกับคำชี้แจงนี้แล้วเป็นเอกสารรับรองว่าได้รับฝากส่งหนังสือเชิญสมาชิกกิตติมศักดิ์แห่งพรรคโบราณักษ์ จำนวน ๒,๕๕๐ ฉบับจริง และแบบ ป. ๔๘ จึงมิได้ใช้และคืนให้พรรคโบราณักษ์ ซึ่งเห็นว่าเป็นเอกสารที่ฟุ่มเฟือยเกินไปที่จะนำมาอ้างต่อนายทะเบียนจึงไม่ส่ง

๕.๖) ข้อบังคับพรรคโบราณักษ์ พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๓๕ มิได้ระบุว่าต้องเชิญสมาชิกกิตติมศักดิ์ทางไปรษณีย์ตอบรับ และพรรคโบราณักษ์ก็ได้รายงานวิธีดำเนินการจัดส่งหนังสือเชิญสมาชิกกิตติมศักดิ์ทางไปรษณีย์ตามหนังสือที่ บร. ๒๐/๒๕๕๔ แล้ว ปรากฏว่านายทะเบียนพรรคการเมือง

มิได้ท้วงติงข้อบังคับของพรรคโบราณรักษ์ จึงถือว่านายทะเบียนพรรคการเมืองอนุญาตให้ส่งไปรษณีย์ โดยวิธีธรรมดา และโดยทางปกติหนังสือที่ส่งทางไปรษณีย์หากไม่มีผู้รับหนังสือก็จะถูกส่งคืนมายังผู้ฝากส่ง กรณีไม่ปรากฏว่าบรรดาหนังสือเชิญสมาชิกกิตติมศักดิ์ รวม ๒,๕๕๐ ฉบับ ได้ถูกส่งคืนพรรคโบราณรักษ์ แม้เพียงฉบับเดียว จึงเชื่อได้ว่าผู้ที่พรรคโบราณรักษ์เชิญเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ได้รับหนังสือเชิญเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของพรรคโบราณรักษ์แล้ว

๕.๓) ครอบคลุมระยะเวลาที่ให้คัดค้านแล้วไม่มีผู้ใดคัดค้านการเชิญเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของพรรคโบราณรักษ์ในบรรดาที่ถูกเชิญเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์รวมทั้งสิ้น ๒,๕๕๐ คน

๕.๔) สมาชิกกิตติมศักดิ์เป็นสมาชิกประเภทที่พรรคโบราณรักษ์ยกย่องตามความเหมาะสม ในฐานานุกรมที่พรรคโบราณรักษ์จะคบหาและเชิญมาเป็นสมาชิกพรรคโบราณรักษ์ประเภทกิตติมศักดิ์ได้ การเข้ามาเป็นสมาชิกพรรคโบราณรักษ์ประเภทกิตติมศักดิ์จึงไม่ต้องยื่นใบสมัคร หากแต่จะเข้ามาเป็นสมาชิกพรรคโบราณรักษ์โดยถูกเชิญเป็นหนังสือส่งทางไปรษณีย์ หากไม่คัดค้านเองหรือมีผู้อื่นคัดค้านก็ตาม พรรคโบราณรักษ์ก็จะถือว่าบุคคลดังกล่าวมีสมาชิกภาพเป็นสมาชิกพรรคโบราณรักษ์ประเภทกิตติมศักดิ์ ซึ่งต้องแยกลงทะเบียนไว้ต่างหากจากทะเบียนสมาชิกสามัญตามข้อบังคับพรรคโบราณรักษ์ พ.ศ. ๒๕๔๔ ส่วนสมาชิกสามัญต้องยื่นใบสมัครตามแบบที่พรรคโบราณรักษ์กำหนด ใบสมัครสมาชิกกิตติมศักดิ์ จึงไม่มี

๖. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาคำชี้แจงพร้อมเอกสารประกอบมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่าผู้รับเชิญเป็นสมาชิกพรรคประเภทกิตติมศักดิ์ได้รับทราบการเชิญเป็นสมาชิกพรรคโบราณรักษ์ หรือไม่ กกต. เห็นว่า การเป็นสมาชิกของพรรคคนนั้นบุคคลต้องแสดงความจำนงเองหรือตอบรับคำเชิญจึงจะสอดคล้องกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๘ บัญญัติว่า “การแสดงเจตนาที่กระทำต่อบุคคลซึ่งอยู่เฉพาะหน้าให้ถือว่ามีผลนับแต่ผู้รับการแสดงเจตนาได้ทราบการแสดงเจตนา นั้น” และมาตรา ๑๖๕ บัญญัติว่า “การแสดงเจตนาที่กระทำต่อบุคคลซึ่งมิได้อยู่เฉพาะหน้าให้ถือว่า มีผลนับแต่เวลาที่การแสดงเจตนา นั้นไปถึงผู้รับการแสดงเจตนา ...”

กรณีพรรคโบราณรักษ์ชี้แจงว่าข้อบังคับพรรคโบราณรักษ์ พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๓๕ มิได้ระบุว่าต้องเชิญสมาชิกกิตติมศักดิ์ทางไปรษณีย์ตอบรับ และเมื่อครบกำหนดเวลาให้ยื่นคำคัดค้านไว้ในหนังสือเชิญเป็นสมาชิกพรรคแล้วไม่มีผู้ใดคัดค้านและไม่มีหนังสือฉบับใดต้องส่งกลับคืนเพราะส่งไม่ถึงผู้รับ ซึ่งตามปกติต้องส่งคืนผู้ฝากส่งในกรณีไม่มีผู้รับปลายทาง พรรคโบราณรักษ์เชื่อว่าผู้ถูกเชิญเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ได้รับหนังสือแล้วมิได้คัดค้าน จึงนำรายชื่อที่ลงทะเบียนสมาชิกพรรคประเภทกิตติมศักดิ์ไว้แล้ว ให้คณะกรรมการบริหารพรรคพิจารณาในคราวประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๕

พิจารณาและมีมติรับเป็นสมาชิกพรรคประเภทกิตติมศักดิ์นั้น กกต. เห็นว่าคำชี้แจงของพรรคโบราณรักษ์ไม่สามารถยืนยันได้ว่าการแสดงเจตนาของพรรคที่จะเชิญผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๑ อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๒,๕๕๐ ราย เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของพรรคโบราณรักษ์นั้นไปถึงผู้รับการแสดงเจตนาหรือไม่ และผู้ได้รับเชิญเป็นสมาชิกพรรคได้รับทราบการแสดงเจตนาแล้วและไม่คัดค้าน การที่พรรคโบราณรักษ์นำรายชื่อผู้ที่พรรคส่งหนังสือเชิญทั้ง ๒,๕๕๐ คน เสนอที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคเพื่อให้มีมติรับเป็นสมาชิกพรรคประเภทกิตติมศักดิ์ โดยมีเพียงหลักฐานการส่งหนังสือและเชื่อว่าได้รับหนังสือเชิญแล้ว เนื่องจากไปรษณีย์ไม่ส่งคืนและไม่มีผู้ใดคัดค้าน กรณีดังกล่าวพรรคโบราณรักษ์ได้กล่าวอ้างขึ้นเองเพื่อถือเอาประโยชน์ ผู้ได้รับเชิญจำนวน ๒,๕๕๐ คน จึงยังไม่เป็นสมาชิกพรรคโบราณรักษ์ตามข้อบังคับพรรคโบราณรักษ์ พ.ศ. ๒๕๔๔

การที่พรรคอ้างข้อบังคับของพรรคข้อ ๓๕ ที่กำหนดว่า “ให้หัวหน้าพรรคมีหนังสือเชิญทางไปรษณีย์ เมื่อไม่มีผู้ใดคัดค้านภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในหนังสือ ให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวมีสมาชิกภาพและให้ลงทะเบียนแยกประเภทสมาชิกไว้เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของพรรค” นั้น ว่าเป็นการแสดงเจตนาฝ่ายเดียวโดยไม่มีการสนองตอบ ดังนั้นจึงไม่อาจนับบุคคลเหล่านี้เป็นสมาชิกได้ พรรคโบราณรักษ์จึงมีสมาชิกพรรคไม่ครบ ๕,๐๐๐ คน ไม่เป็นไปตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

๓. เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้มีมติรับคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคโบราณรักษ์ไว้พิจารณาวินิจฉัย และให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญแจ้งนายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ พร้อมสำเนาคำร้องแจ้งหัวหน้าพรรคโบราณรักษ์โดยขอให้ยื่นคำชี้แจงภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหรือถือว่าได้รับหนังสือ

๔. เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๕ พรรคโบราณรักษ์ ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ดังนี้

๔.๑) นายทะเบียนพรรคการเมืองมิใช่ผู้แทนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง หากแต่เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเท่านั้น การกระทำการชี้ขาดปัญหาข้อโต้แย้งใดๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองย่อมเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามความในมาตรา ๑๐ (๖) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังนั้นนายทะเบียนพรรคการเมืองมิได้เป็นผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจนำคดีมาร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามความในมาตรา ๒๖๖ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๘.๒) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยร้อยตรี วิจิตร อยู่สุภาพ เลขานุการคณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยข้อโต้แย้งระหว่างพรรคโบราณรักษ์กับนายทะเบียนพรรคการเมืองเกี่ยวกับการอนุมัติรับสมาชิกกิตติมศักดิ์ของพรรคโบราณรักษ์ตามอำนาจหน้าที่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติและใช้ดุลยพินิจไม่ถูกต้องเป็นข้อพิพาทกับพรรคโบราณรักษ์โดยพฤติการณ์ตามความในมาตรา ๕ วรรคแรก (๑) และมาตรา ๕ วรรคแรก (๑) วรรคสอง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พุทธศักราช ๒๕๔๒

พรรคโบราณรักษ์ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญในฐานะเป็นศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษพิจารณาพิพากษาหรือสั่งหรือแทนอำนาจศาลปกครองสูงสุดตามความในมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พุทธศักราช ๒๕๔๒

๕. เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๕ พรรคโบราณรักษ์ ได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพิ่มเติมอีกสรุปได้ ดังนี้

“ขอศาลได้โปรดกำหนดวันนัดพิจารณาคดีครั้งแรก โดยให้นัดคู่กรณี เพื่อกำหนดประเด็นแห่งคดีเพื่อพิจารณาต่อไป และได้โปรดออกหมายนัดแจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง นิติบุคคลหน่วยงานของรัฐและหรือหน่วยงานทางปกครองซึ่งมีร้อยตรี วิจิตร อยู่สุภาพ ดำรงตำแหน่งเป็นเลขานุการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้แทนนิติบุคคลดังกล่าวนี้ให้มาศาลในวันนัดพิจารณาคดีด้วย”

๑๐. ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาคำร้องเพิ่มเติมแล้วเห็นว่าข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายมีเพียงพอที่จะวินิจฉัยได้แล้ว ไม่จำเป็นต้องนัดสืบพยานอีก

คำขอให้พิจารณาวินิจฉัย ของประธานกรรมการการเลือกตั้ง (นายทะเบียนพรรคการเมือง)

ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคโบราณรักษ์ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ทั้งนี้โดยไม่ได้ระบุให้ชัดเจนว่าพรรคโบราณรักษ์ฝ่าฝืนมาตรา ๖๕ วรรคสอง ในเงื่อนไขใดเป็นหลัก เพราะอาจจะฝ่าฝืนมิได้ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป หรือประเด็นการมีสมาชิกกระจายอยู่ในแต่ละภาค หรือมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยหนึ่งสาขาก่อนครบกำหนด ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งเมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๔ (ซึ่งจะครบกำหนดในวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕) แต่ในสำนวนปรากฏว่ามีการตรวจสอบเรื่องการจัดสาขาพรรคว่าถูกต้องหรือไม่ และมีสมาชิกเกินกว่าห้าพันคนหรือไม่ โดยมีการสอบถามและชี้แจงเกี่ยวกับประเด็นหลังมากกว่า ดังนั้นศาลรัฐธรรมนูญจึงควรมุ่งไปในประเด็นจำนวนสมาชิกเป็นหลัก

บทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๗ มาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕

มาตรา ๔๗

“บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนและเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้น ตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้”

มาตรา ๑๔๔

“คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง”

มาตรา ๑๔๕

“คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ออกประกาศกำหนดการทั้งหลายอันจำเป็นแก่การปฏิบัติตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง

(๒) มีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ปฏิบัติการทั้งหลายอันจำเป็นตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง

(๓) สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง

(๔) สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยเลือกตั้งใดหน่วยเลือกตั้งหนึ่งหรือทุกหน่วยเลือกตั้ง เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งนั้นๆ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

(๕) ประกาศผลการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ

(๖) ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ ตลอดจนขอให้ศาล พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ดำเนินการเพื่อประโยชน์แห่งการปฏิบัติหน้าที่ การสืบสวน สอบสวน หรือวินิจฉัยชี้ขาด

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งบุคคล คณะบุคคล หรือผู้แทนองค์การเอกชน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมาย”

๒. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๓

“ในการปฏิบัติหน้าที่ของนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้นายทะเบียนมีอำนาจเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้คำชี้แจงหรือให้ส่งเอกสารเพื่อประกอบการพิจารณาหรือตรวจสอบได้”

มาตรา ๒๕

“ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

มาตรา ๖๕

“พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕
- (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง
- (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือ

มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนเมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

๓. ข้อบังคับพรรคโบราณรักษ์ พ.ศ. ๒๕๕๔ ข้อ ๑๒, ๓๔, ๓๕, ๓๖

ข้อ ๑๒

“คณะกรรมการบริหารพรรคมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (๔) รับหรือรับรองบุคคลเข้าเป็นสมาชิกพรรค”

ข้อ ๓๔

“สมาชิกพรรค แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

(๑) สมาชิกกิตติมศักดิ์

(๒) สมาชิกสามัญ”

ข้อ ๓๕

“สมาชิกกิตติมศักดิ์ คือ บุคคลผู้ซึ่งมีคุณวุฒิพิเศษ หรือมีลักษณะพิเศษในทางคุณวุฒิการศึกษา มีหรืออาจมีอุปการคุณต่อพรรคที่คณะกรรมการบริหารพรรคเชิญเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ทางไปรษณีย์ เมื่อไม่มีผู้ใดคัดค้านภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในหนังสือ ให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวมีสมาชิกภาพและให้ลงทะเบียนแยกประเภทสมาชิกไว้เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของพรรค

สมาชิกกิตติมศักดิ์ต้องเป็นบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติครบถ้วนตามข้อ ๓๖ ด้วย”

ข้อ ๓๖

“สมาชิกสามัญ ได้แก่

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์

(๓) ไม่เป็นนักพรต นักบวช ภิกษุสามเณร ในพระศาสนาใด

(๔) ไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ”

คำวินิจฉัย

ในประเด็นที่เกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรค และการรับสมาชิกพรรคประเภทสามัญ ซึ่งมีการเพิ่มลดจำนวนและถอดถอนสมาชิกบางคน เป็นปัญหาข้อเท็จจริงซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองควรส่งเรื่องให้คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยชี้ขาดข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมาย ตามมาตรา ๑๕๕ (๓) และ ๑๕๔ วรรคสอง เสียก่อนที่จะส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา

ส่วนประเด็นที่เกี่ยวกับสมาชิกกิตติมศักดิ์ซึ่งพรรคเชิญไว้ถึง ๒,๕๕๐ คน โดยอ้างว่าถูกต้องตามข้อบังคับพรรค ข้อ ๓๕ และข้อ ๖๔ โดยทางไปรษณีย์ธรรมดา เมื่อปรากฏว่าไม่มีการส่งคืนและไม่มีผู้ถูกเชิญเป็นสมาชิกพรรคปฏิเสธมาภายในกำหนด ทำให้พรรคสามารถพิจารณาอนุมัติเป็นสมาชิกพรรคได้ และเมื่อรวมกับสมาชิกประเภทสามัญอีกจำนวนหนึ่ง (โดยในสำนวนอ้างว่าได้ส่งให้นายทะเบียน ๒,๓๖๐ ราย) ฉะนั้นจึงมีสมาชิกถึง ๕,๖๗๑ คน (ตามตัวเลขในคำชี้แจงของพรรคต่อนายทะเบียนเมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕) จึงเกิน ๕,๐๐๐ คน ผู้ถูกร้องจึงถือว่าครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด

แต่นายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นว่าการเชิญผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ ๑ จังหวัดร้อยเอ็ดมาเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ถึง ๒,๕๕๐ คน โดยทางไปรษณีย์ เมื่อไม่มีการส่งคืนและปฏิเสธไม่รับเชิญนั้นถือว่าเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์โดยชอบด้วยข้อบังคับพรรคนั้น พรรคไม่สามารถยืนยันได้ว่าการแสดงเจตนาของพรรคที่จะเชิญผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จังหวัดร้อยเอ็ดดังกล่าวไปถึงผู้รับการแสดงเจตนา (ผู้รับเชิญ) หรือไม่และผู้ได้รับเชิญไม่คัดค้านในเวลาที่กำหนดถือว่าได้รับเชิญหรือไม่ ผู้ส่งคืนและไม่มีผู้คัดค้านพรรคก็ถือว่ายอมรับเชิญจึงรับเป็นสมาชิกนั้นถูกต้องหรือไม่ กรณีนี้นายทะเบียนพรรคเห็นว่า “พรรคโบราณรักษ์ได้กล่าวอ้างขึ้นเองเพื่อถือเอาประโยชน์ผู้ได้รับเชิญจำนวน ๒,๕๕๐ คน จึงยังไม่เป็นสมาชิกพรรคพรรคโบราณรักษ์จึงมีสมาชิกพรรคไม่ครบ ๕,๐๐๐ คน ไม่เป็นไปตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคตามนัยมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๔)” ในส่วนนี้ก็เช่นกันนายทะเบียนพรรคการเมืองควรส่งข้อโต้แย้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยอีกครั้งก่อนส่งศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคนั้น

อย่างไรก็ดี เมื่อนายทะเบียนพรรค ฯ เลือกปฏิบัติตามกฎหมายพรรคการเมือง ศาลรัฐธรรมนูญก็จะพิจารณาในปัญหาข้อเท็จจริงด้วยในกรณีนี้

พิจารณาแล้วเห็นว่า พฤติการณ์ของพรรคโบราณรักษ์ในการเชิญผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเขต ๑ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์นั้นเป็นการทำอุบายเพื่อหาสมาชิกให้ได้โดยรวดเร็วตามกำหนดมากกว่า โดยอ้างข้อบังคับพรรคข้อ ๓๔, ๓๕, ๓๖ แบบข้างๆ คูๆ เพราะข้อบังคับข้อ ๓๕ เองก็กำหนดไว้อย่างมีเหตุผลพอควร ที่ว่า “สมาชิกกิตติมศักดิ์ คือบุคคลผู้ซึ่งมีคุณวุฒิพิเศษ หรือมีลักษณะพิเศษในทางคุณวุฒิการศึกษา มีหรือพอมืออุปการคุณต่อพรรคที่คณะกรรมการบริหารพรรคเชิญเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ ...” นับเป็นการใช้ข้อบังคับโดยไม่สุจริต ผิดแบบแผนประเพณี การเชิญบุคคลมาเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ ซึ่งปกติจะต้องมีการไปทาบทามเชิญเป็นรายบุคคล ไม่ใช่เหวี่ยงแหทั้งอำเภอและจังหวัด

เมื่อบุคคลตอบรับแล้วจึงทำหนังสือเชิญภายหลัง จึงเห็นว่าไม่อาจนับบุคคลเหล่านี้เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ได้ เพราะเหตุที่หัวหน้าพรรคเพียงแค่อ่านหนังสือไปเชิญอันเป็นการแสดงความจำนงฝ่ายเดียว ตราบใดที่บุคคลที่ถูกเชิญไม่ตอบรับก็ยังไม่ได้ว่าตกลงยอมรับเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์

อนึ่ง ในข้อกฎหมายเห็นว่าการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๗ ได้บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง เพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชน และเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมือง เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้น ตามวิถีทางการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ...” ย่อมหมายถึงว่าผู้มารวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองนั้น คือ บุคคลที่เป็นสมาชิกประเภทสามัญเท่านั้น สมาชิกกิตติมศักดิ์หมายถึงสมาชิกมีเกียรติ มีวุฒิที่อาจสนับสนุนพรรค และอุดมการณ์ของพรรคเมื่อถูกเรียกร้องเท่านั้น ไม่อาจนับเป็นสมาชิกพรรคตามความหมายในรัฐธรรมนูญได้ ยิ่งกว่านั้นการที่กล่าวว่าบุคคลใดเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของพรรคการเมืองหนึ่งจะกลายเป็นการตัดสิทธิบุคคลนั้นที่จะไปเป็นสมาชิกของพรรคอื่นอีกด้วย เพราะกฎหมายห้ามเป็นสมาชิกมากกว่าหนึ่งพรรค และอาจถูกตัดสิทธิที่จะทำการต่างๆ เช่น รับหน้าที่ทางการเมือง หรือตำแหน่งระดับสูงบางตำแหน่ง รวมทั้งลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาด้วย

โดยสรุปเห็นว่าไม่อาจนับผู้มีสิทธิเลือกตั้งชาวจังหวัดร้อยเอ็ด ๒,๕๕๐ คนเป็นสมาชิกของพรรคโบราณรักษ์ได้ พรรคจึงมีสมาชิกไม่ครบ ๕,๐๐๐ คน ภายในกำหนด ๑๘๐ วัน นับแต่วันรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรค จึงมีเหตุให้ยุบพรรคโบราณรักษ์ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ดังนั้นจึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคโบราณรักษ์ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

ศาสตราจารย์ ดร.อมร รักษาสัตย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ